

Pelagische tocht Golf van Biskaje

Een vierdaagse auto-/bootexcursie

Frank van Groen

Eind 2005 verscheen een bericht in De Gierwaluw over een gerucht dat de veerboot van Portsmouth naar Bilbao in 2006 voor het laatst zou varen. Bart de Knecht en Merijn van Leeuwen boden aan begin september een reis te organiseren met deze "Pride of Bilbao". De boot is enorm groot, ligt stabiel in het water en vanaf het dek is het goed zeevogels en walvissen spotten in de Golf van Biskaje en in Het Kanaal. Aangezien ik van meerdere mensen enthousiaste verhalen over deze trip gehoord had, besloot ik mee te gaan. In het voorjaar regelde Bart de kaartjes van de veerboot naar Bilbao en die van Calais naar Dover. Er bleken 14 deelnemers te zijn, voornamelijk Amsterdamse Vogelwerkgroepleden, maar ook enkele Utrechtse. Per e-mail kregen we de laatste instructies.

FOTO: MARK VAN VEEN

Deelnemers pelagische tocht, op de foto van links naar rechts, van boven naar beneden: Mark van Veen, Willem van der Wool, Emile de Leeuw, Janna Selier, Martijn Voorvelt, Guus van Duin, Merijn van Leeuwen, Marianne Rense, Martijn de Jonge, Jeroen Steenbergen, Frank van Groen, Bart de Knecht, Moon Rijken en Auke Jansen.

Het programma zag er als volgt uit;

- 1 september: vertrek vanuit Amsterdam Amstel om 08:30 uur richting Calais, boot Calais - Dover, van Calais naar Portsmouth met de auto, 's avonds om 21:15 vertrek veerboot richting Bilbao.
- 2 september: hele dag op zee, overnachting op de boot.
- 3 september: 8:00 aankomst Bilbao, rondwandeling van ongeveer 4 à 5 uur rond Bilbao, 13:15 vertrek van Bilbao richting Portsmouth, overnachting op de boot.
- 4 september: 17:15 aankomst in Portsmouth, vertrek richting Amsterdam, 01:00 aankomst in Amsterdam.

De wervende tekst deed me alvast verlangen naar de dag van vertrek. "Er zijn maar weinig plekken op aarde waar de oceaan zoveel van zijn juweeltjes aan ons prijsgeeft als in de Golf van Biskaje. We hebben op onze tocht kans op maar liefst zes soorten pijlstormvogels (waaronder Grote, Kuhls en zelfs Kleine), verschillende soorten stormvogeltjes en jagers, en landvogels die op de boot komen uitrusten.

Misschien nog indrukwekkender zijn de zeezoogdieren: in het diepe gedeelte worden Gewone Vinvis en meer dan honderd Gewone en Gestreepte Dolfijnen gezien. Daartussen zoeken we naar Grienden, Tuimelaars en zeldzame soorten als de Cuvier's Spitsnuitdolfijn, Gramper of zelfs een Blauwe Vinvis. Ook Maanvissen, tonijnen en haaien worden regelmatig vanaf de boot gezien."

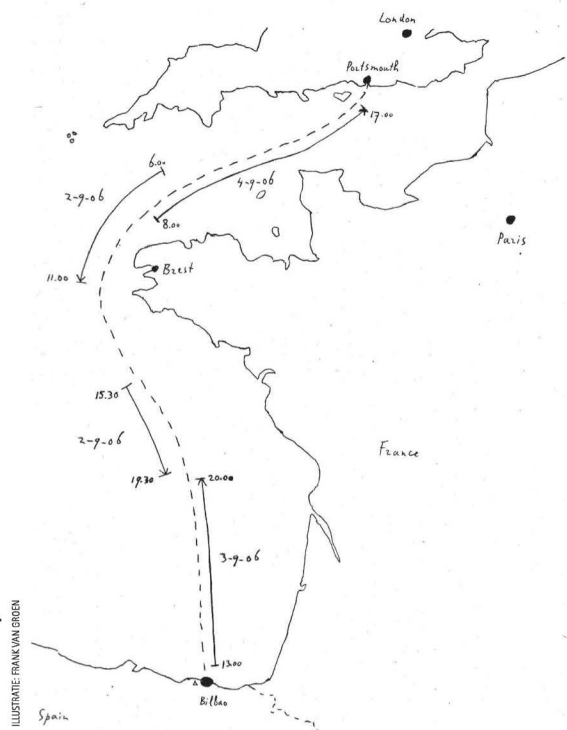
We vertrokken op 1 september 2006 om half negen 's ochtends van het Amstelstation met vier auto's. De reis verliep voorspoedig. Al gauw bereikten we Calais. Onderweg werden in diverse determinatiewerken alvast de

kenmerken van de walvissen bestudeerd die in het gebied voorkomen. Ook werden enkele vogels gespot, waaronder een Ooievaar en een Boomvalk.

Heenreis Na inscheping om 2 uur 's middags op de boot naar Dover zagen we aan dek de eerste zeevogels. Uiteraard waren veel meeuwen en Aalscholvers aanwezig in de haven van Calais. Oplettende waarnemers zagen ook een Drieteenmeeuw en enkele Dwergmeeuwen. Op zee vlogen prachtig twee Grote Jagers een tijdje met ons mee. Ook enkele Jan-van-genten en Noordse Stormvogels lieten zich mooi zien. Om half vier reden we de boot af het drukke linkse verkeer van Zuid-Engeland in. Even voor Portsmouth stonden we zelfs in een kleine file. Onderweg maar weinig vogels in het heuvelachtige landschap. Vooral Houtduiven vlogen overal rond. Ruim op tijd waren we op de juiste plek in de haven van Portsmouth. De auto's werden in een parkeergarage bij de boot gezet. Er was nog tijd genoeg om in de buurt een hapje te eten. De groep verdeelde zich over diverse restaurants waaronder een 'paki' en een 'fish and chips'.

Eenmaal terug in de haven regelden Bart en Merijn als twee echte reisleiders de kaartjes. Alles klopte precies. Al snel had iedereen zijn hut gevonden en na een verkenningsronde over de boot dronken we met zijn allen wat in één van de bars. Ondertussen begon de Pride of Bilbao om 10 uur 's avonds zijn dertig-urige reis naar Bilbao vanuit een inmiddels donker Portsmouth. Na een kort bezoek aan de nachtclub ging iedereen toch redelijk op tijd naar de hut om de volgende dag fris over zee te kunnen turen.

De boot en de tellingen De Pride of Bilbao is een joekel van een veerboot, een soort flatgebouw op zee. Dat heeft als voordeel dat je ook met enige wind redelijk stabiel staat en met een telescoop op statief over zee kan kijken. De beste plek is het helikopterdek boven op de boot. Hier heb je vrij uitzicht en kan je makkelijk van stuurboord naar bakboord lopen. Aan de voorzijde van de boot bevindt zich de brug. Hier kan je niet overheen kijken. In de praktijk kun je het beste schuin naar voren kijken om zo een ontdekte vogel of walvis zo lang mogelijk te kunnen volgen. De boot vaart immers gestaag in een rechte lijn door (ongeveer 30 km per uur). Een groepje extra betalende waarnemers mag met het bedrijf "Company of Whales" op de brug staan en heeft zo een nog beter uitzicht omdat ze direct voor de boot kunnen kijken. Het komt regelmatig voor dat walvissen onderduiken bij nadering van de boot. Je kan ze dan met enig geluk soms nog zien spuiten als ze achter de boot zijn bovengekomen. Enkele deelnemers aan de reis zoals Martijn de Jonge en Mark van Veen maakten mooie foto's van de walvissen en de vogels. Voor hen was een positie op één van de zijdeken beter: minder hoog en dus dichterbij de zee en de voorbij zwemmende walvissen.

Kaart met waarnemingsperioden in Het Kanaal en in de Golf van Biskaje

Op de boot zijn ook enkele officiële walvistellers actief. Deze wildlife managers waarschuwen via de intercom als er iets spectaculairs te zien is op niet al te grote afstand van de boot zodat iedereen die dat wil kan meegenieten. Dat gaat zo: "Hello everybody, here is your wildlife manager speaking...".

Tijdens onze reis waren we niet de enige wildlife spotters. Ik schat dat er zo'n 200 mensen met kijkers en telescopen op de boot rondliepen naast honderden 'gewone' toeristen. Vooral de Belgen waren goed vertegenwoordigd onder de wildlife spotters.

Aangezien ik graag aantallen bijhoud, heb ik op deze trip per uur opgeschreven wat ik zoal zag. Als groep zagen we uiteraard meer. In je eentje kan je kan namelijk maar een beperkt stuk zee in de gaten houden en maar aan één kant van de boot tegelijk kijken. Natuurlijk hadden we veel voordeel van het grote aantal tellers. Vooral op zondagmiddag 3 september kwam het regelmatig voor dat mensen van de ene kant van de boot naar de andere renden om spectaculaire walvissen of vogels te zien. Uiteraard heeft iedereen wel wat gemist. Mijn grootste misser waren een paar Kleine Pijlstormvogels die helaas slechts één keer te zien waren. In de twee tabellen staan de aantallen en totalen van resp. Het Kanaal en de Golf van Biskaje.

Op de kaart is te zien waar we op welk tijdstip voeren en in welke richting. Op de heenreis (2-9) heb ik op twee trajecten geteld, van 6 tot 11 uur op het westelijk deel van het Kanaal en van half vier tot half acht op het noordelijk deel van de Golf van Biskaje. Op de terugweg (3-9) werd van 1 tot 8 uur 's middags geteld op het zuidelijk deel van de Golf van Biskaje en de volgende dag 4 september van 8 tot 5 uur op het Kanaal. Van elk van de vier trajecten staan de geturfde aantallen in de tabellen.

Uit de tekst zal blijken dat ik het één en ander heb gemist. Op 2-9 werden bijvoorbeeld honderden Gewone Dolfijnen gezien terwijl ik maar tot een stuk of tachtig kom. Nu zijn dolfijnen ook erg moeilijk te tellen omdat ze in groepen snel door het water flitsen waarbij enkele groepsleden soms boven water uit springen. Van andere exemplaren is af en toe alleen een vinnetje te zien.

Pelagische tocht heen Na een nachtje slapen waren de verwachtingen hoog gespannen. Vol goede moed ging ik met stoeltje op het helikopterdek zitten. Al snel hield ik het daar voor gezien vanwege de te harde wind. Als gevolg van deze harde wind had het de rest van die dag geen zin om het stoeltje en de telescoop te gebruiken. Meer beschut op één van de zijdeken keken we vol verwachting over zee. Af en toe werd een vogel gespot. Vooral Jan-van-genten lieten zich regelmatig zien. Het Stormvogeltje betekende voor mij een nieuwe soort, oftewel een lifer, altijd een speciaal moment. Een Grauwe Pijlstormvogel kwam mooi dicht bij de boot. Vooralnog lieten zich geen walvissen zien.

FOTO: MARTIN DE JONGE

Gestreepte Dolfijn, Golf van Biskaje, 6 september 2006

In de loop van de ochtend werd het weer er niet beter op en het begon zelfs licht te regenen. Het bleef behoorlijk hard waaien (kracht 6-7). De wildlife manager verzorgde om half twaalf een presentatie over het spotten van walvissen op deze tocht. Deze lezing vond plaats in de bioscoopzaal die een groot passagiersschip als de *Pride of Bilbao* natuurlijk heeft. Uit de lezing kwam naar voren dat op veel plekken op aarde waar naar walvissen wordt gekeken 'slechts' twee of drie soorten voorkomen. Op de Golf van Biskaje worden met enige regelmaat van 16 soorten walvissen waarnemingen gedaan. In de zaal begon mijn buik toch wel erg te draaien. Ik was dan ook blij dat Marianne me een reistabletje aanbood. Na een uurtje op bed liggen in de hut ging het wel weer.

's Middags was het weer nog steeds slecht maar nu voeren we in het noordelijk deel van de Golf waar de kans op walvissen veel groter is dan in het relatief ondiepe Kanaal. Vooral op de grens van het continentale plat en de diepe oceaan is door opwelling veel voedsel aanwezig. Hier komen walvissen maar ook zeevogels als de Grote Pijlstormvogel op af.

De middag begon spectaculair toen vlak na elkaar twee groepjes adulte Vorkstaartmeeuwen laag over zee naar zuid vlogen in een miezerige motregen. Later op de middag werd het iets droger. Door de hoge golven spatte regelmatig een wolk schuim langs de wanden van de boot omhoog richting dekken zodat het geen overbodige luxe was je kijker af en toe schoon te poetsen. Ronduit spectaculair waren meerdere groepen Gewone Dolfijnen die zich gedurende de hele middag lieten zien. De officiële tellers kwamen uit op 350 dieren. Regelmatig sprongen enkele dolfijnen boven het water uit zodat het karakteristieke 'vergrootglas' op hun flanken goed was te zien. Jan-van-genten waren deze middag schaars.

Aan het einde van de middag werd het nog leuker toen we de eerste blows van waarschijnlijk Gewone Vinvissen zagen. Ook werden de eerste Grote Pijlen gezien en wel vlakbij de boot. Dit was wat mij betreft toch wel een van de doelsoorten van deze trip en mijn tweede lifer van de dag. Deze bijzondere zeevogel broedt op vier kleine eilandjes in de zuidelijke Atlantische Oceaan. Op Tristan da Cunha broeden 5 miljoen paar, op Gough Island 600.000 tot 3 miljoen paar en kleine aantallen op de Falklands (Del Hoyo et al, 1992). In de nazomer komt een klein deel van de populatie in de Golf van Biskaje op de rijke voedselgronden af. Elders in het West-Palearctisch gebied is deze pijl uiterst schaars. Twee jaar geleden zagen Bart en Merijn op dezelfde boottocht slechts één Grote Pijl. Iedereen was dus heel blij deze soort met meerdere exemplaren van dichtbij zo mooi gezien te hebben.

In het restaurant van de boot werd 's avonds lekker gegeten en nog wat nagepraat over deze bijzondere dag.

Bilbao De volgende ochtend was het stralend weer en niet koud, zoals je dat in Spanje verwacht. Terwijl het licht werd, voeren we de haven van Bilbao binnen. Op daken van loodsen in de haven zaten honderden Geelpootmeeuwen. Hun donkergele poten schitterenden in het morgenlicht. Bij een pier liep een Oeverloper rond.

Deze ochtend hadden we een paar uur vrij aan wal. Een deel van de groep ging met een georganiseerde excursie mee naar het moderne Guggenheim museum.

De andere helft van de groep bracht onder leiding van Bart de Knecht een bezoek aan de Serantes heuvel achter Bilbao.

Na een kwartiertje lopen inclusief een steil klimmetje verlieten we de bebouwde kom. In het gevarieerde kleinschalige landschap dat bestond uit een mozaïek van kruidenrijke berghellingen, struweel en hier en daar wat bomen konden we heel wat soorten bijschrijven. Er zaten

FOTO: MARTIN DE JONGE

Kuhl's Pijlstormvogel, Golf van Biskaje, 6 september 2006

Tabel 1. Waarnemingen van Het Kanaal

datum	Het Kanaal																Totaal
	2 september 2006					4 september 2006											
	6	7	8	9	10	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
begintijd	6	7	8	9	10	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
eindtijd	7	8	9	10	11	9	10	11	12	13	14	15	16	17			
vogels																	
Noordse Stormvogel				1				4		5	6					16	
Grauwe Pijlstormvogel				2	1											3	
Noordse Pijlstormvogel					3											3	
Vale Pijlstormvogel				1				1								2	
Stormvogeltje			1					1	1	5	3					11	
Jan-van-gent	8	15	7	29	3	1	9	81	85	48	180	10	3	20		499	
Steenloper								1								1	
Kleine Jager			3													3	
Grote Jager	1							3	10	1						15	
Zilvermeeuw										2						2	
Grote Mantelmeeuw										4	3					7	
Kleine Mantelmeeuw								2		17	120			1		140	
Noordse Stern														1		1	
Grote Stern														6		6	
Zeekoet													1			1	
Papegaaiduiker									1							1	
Boerenzwaluw													1			1	
walvissen & dolfinen																	
Bruinvis									1							1	

diverse Zuid-Europese specialiteiten bij die je in Nederland niet zo gauw te zien krijgt. Leuke soorten waren zes Vale Gieren, een Dwergarend die op de valreep door Martijn Voorvelt werd ontdekt, veel Roodborsttapuiten, twee Paapjes, vier Tapuiten, Gekraagde en Zwarte Roodstaarten, Grauwe en Bonte Vliegenvangers, meerdere Grauwe Klauwieren, Cetti's Zangers, Kleine Zwartkoppen en enkele Grasangers, twee Orpheusspotvogels, een Vuurgoudhaan, een Nachtegaal, Europese Kanaries en een Ortolaan. Al met al een hele lijst. Ook een aantal vlinders werd, vooral dankzij Bart, op naam gebracht. De gespotte soorten waren: Geraniumblauwtje, Klein Tijgerblauwtje, Staartblauwtje, Oranje Luzernevlinder, Bruin Dikkopje, Oranjebont Zandoogje en de Zuidelijke/Gele Luzernevlinder. Meest bijzonder qua flora waren enkele tientallen bloeiende Herfstschroeforchissen op de Serantes heuvel.

Terug in de stad hadden we nog tijd voor een café negro of een cortado in een authentiek, geheel niet toeristisch, achteraf barretje. De koffie smaakte naar meer en Emile trakteerde ons op lokale tapas. Zo genoten we van eendenmossels, dé culinaire specialiteit van het gebied.

Pelagische tocht terug Eenmaal terug op de boot was er nog wat tijd voor een zonnebad op het helikopterdek. De Dwergarend was zo vriendelijk om voor de museumgangers een ererondje over de boot te vliegen. Even later werd een Zwartkopmeeuw gespot. Om twaalf uur vertrok de boot en met de telescoop werden op de rotsen in de verte een paar Kuifaalscholvers ontdekt. Na een uurtje beloofde het bijzonder interessant te worden. Ten noorden van Bilbao liggen namelijk een paar diepzeekloven. Hier houden zich vaak walvissen op. Vooral spitssnuitdolfijnen worden er regelmatig gezien. De verwachtingen waren dan ook hoog gespannen. De rest van de dag verliep inderdaad erg spectaculair. Merijn had geregeld dat hij direct via een koptelefoonje bijzondere waarnemingen kreeg doorgeseind van de brug. Daar had onze hele groep uiteraard voordeel van.

Na tweeën begon het spektakel met een paar fraaie Gewone Vinvissen. Zo gewoon zijn deze dieren niet,

Tabel 2. Waarnemingen Golf van Biskaje

datum	Golf van Biskaje noord					Golf van Biskaje zuid					Totaal		
	2 september 2006					3 september 2006							
	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	13	14	15	16	17		18	19
begintijd	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	13	14	15	16	17	18	19	
eindtijd	16:30	17:30	18:30	19:30	20:00	14	15	16	17	18	19	20	
vogels													
Kuhls Pijlstormvogel						1		1	3	2			7
Grote Pijlstormvogel			1	8	3					3	16	330	361
Noordse Pijlstormvogel	1									20		3	24
Vale Pijlstormvogel										2			2
pijlstormvogel spec.											2	1	3
Stormvogeltje												1	1
Jan-van-gent	2		2	1		5	1	2					13
Steenloper										1		1	2
Kleine Jager												1	1
Grote Jager			3	1							1	1	6
Vorkstaartmeeuw	10												10
Zilvermeeuw									2				2
Kleine Mantelmeeuw									1		6	7	14
Zwarte Stern												1	1
Visdief						1							1
noordse dief												2	2
walvissen & dolfinen													
Gewone Vinvis							6			1	1		8
cf Gewone Vinvis				2									2
vinvis spec. (blow)										3	2		5
Potvis										2			2
Griend										5	2	20	27
Grampier									15				15
Cuvier's Spitsnuitdolfijn										3			3
Gestreepte Dolfijn											20		20
Gewone Dolfijn	5	35	10	20	10						20		100
dolfijn spec.										30	10	5	45

het zijn na de Blauwe Vinvis immers de grootste dieren op aarde. Martijn de Jonge wist een mooie plaat van een van deze walvissen te schieten.

De volgende soort op het programma was een groepje Grampers, ook wel Risso's Dolfijnen genoemd. Dit zijn fraaie dolfijnachtigen met stompe koppen en lange gebogen rugvinnen. De mannetjes verwonden elkaar regelmatig en vertonen daardoor veel grijswitte krassen over hun lijf. Enkele jonge Grampers, nog donker van kleur, sprongen vlak bij de boot boven water uit zodat ook hun stompe koppen goed te zien waren. Wat mij betreft was dit een van de meest spectaculaire waarnemingen van de reis. Minder spectaculair maar wel erg leuk waren een paar Cuvier's Spitsnuitdolfijnen die vrij ver van de boot ontdekt werden. De belichting werkte perfect mee zodat hun bruine kleur goed te zien was. Vanaf nu waren regelmatig groepjes dolfijnen te zien, waaronder ook Gestreepte Dolfijnen. Door enkele mensen werden ook enkele Tuimelaars herkend.

Na vijven werden aan stuurboord twee Potvissen ontdekt. Deze walvissen doen aan 'logging'. Dit houdt in dat ze als een boomstam in het water drijven. Eén van onze Potvissen (de dichtsbijzijnde) dook onder ('shallow dive') zodat zijn staart ook gedeeltelijk te zien was. Een heel eind verder kwam hij achter de boot weer boven.

Regelmatig waren 'blows' te zien van vinvissen. De meeste blows waren waarschijnlijk afkomstig van Gewone Vinvissen. Door enkele mensen werd ook een erg grote en hoge blow gezien die volgens de wildlife manager mogelijk afkomstig was van een Blauwe Vinvis, het grootste dier dat ooit op aarde leefde. Deze soort wordt tegenwoordig elk jaar met enkele exemplaren in de Golf van Biskaje gespot. Aangezien de karakteristieke rugvin niet werd gezien, gaat deze waarneming de boeken in als waarschijnlijke Blauwe Vinvis.

Aan het einde van de middag werden ook nog meerdere groepen Grienden gezien. Goed te zien waren de karakteristieke rugvinnen met brede basis. Soms was ook de stompe kop te zien als ze een stukje uit het water sprongen.

Behalve de walvissen waren deze middag ook bijzondere vogels te zien. Grappig was om tweemaal een Steenloper langs de boot te zien vliegen. De vogel heeft waarschijnlijk een stukje terug gelift met de naar het noorden varende boot, niet zo handig als je op weg bent naar het zuiden. Ornithologische hoogtepunten waren enkele Kuhls Pijlstormvogels en zelfs een paar Kleine Pijlstormvogels. Deze laatste soort werd helaas door maar enkele leden van ons gezelschap gezien. Aan het einde van de middag kwamen grote groepen Grote Pijlen in beeld. Eenmaal was zelfs een groep van zo'n 250 Grote Pijlen te zien die op het zeewateroppervlak aan het uitrusten waren. In het late avondlicht deden meerdere exemplaren hun best het ook de fotografen naar de zin te maken.

Helaas werd het om acht uur donker want we zaten nu overduidelijk in een erg goed gebied. Na het eten in het zelfbedieningsrestaurant van de boot bleven we die avond wat langer dan gebruikelijk napraten in de bar, nog nagenietend van de vele walvissen en bijzondere vogels.

Het Kanaal De volgende ochtend werden we wakker in een grijs en mistig Kanaal. Er was dus tijd om eens rustig te ontbijten terwijl de mist langzaam optrok. Op enkele Jan-van-genten na werd er de eerste uren van de dag nauwelijks iets gezien. Na 10 uur werd het beter.

Jan-van-genten waren het talrijkst. Leuk waren ook enkele Bruinvissen die langs de boot zwommen. Deze kleine dolfijn wordt de laatste jaren steeds vaker in Nederland gezien, maar voor onze trip was het een nieuwe walvisachtige. Volgens de wildlife manager waren er zelfs vier groepjes te zien. Krenten in de pap waren nog een langs vliegende Papegaaiduiker en een door Willem ontdekte Zeekoet die vlak langs de boot zwom. Bij vissersboten waren enkele malen kleine groepjes Stormvogeltjes te zien. Wat zijn dat toch een kleine vogels!

's Middags vloog een Boerenzwaluw even naast de boot. Behalve deze zwaluw werden verder geen zangvogels aan dek gezien. De omstandigheden voor trek waren op deze trip blijkbaar niet zo best. Op andere reizen van de Pride of Bilbao zijn diverse soorten zangvogels op de boot geland, en in principe kunnen de gekste vogels worden gezien. Zeer spectaculair is de foto met een Maskergent op de Pride of Bilbao die nog niet zo lang geleden is genomen (een nieuwe WP-soort?).

Vissen werden maar weinig door ons gezien. Wel werden door een paar mensen een Maanvis en enkele Vliegende Vissen gespot.

Met ruim een uur vertraging kwamen we om een uur of zes aan in de haven van Portsmouth. Vanaf de boot konden we de baai van Portsmouth goed bekijken. Hier en daar waren enkele slikplaten te zien. Grote delen van de baai zijn echter verpest door jachthavens en ligplaatsen van plezierboten. Op de valreep werd nog een Kleine Zilverreiger in de haven ontdekt.

Terugreis Moe maar voldaan scheepten we uit en zochten de auto's in de parkeergarage op. De rit naar Dover verliep voorspoedig. In Dover moesten we een uurtje wachten. De tijd werd benut om een patatje te eten. Op de terugweg verder geen bijzonderheden. Hoogtepunt was een Kerkuil om een uur of drie 's nachts die in de berm van de snelweg ter hoogte van Breda aan het jagen was. Om een uur of vijf terug in Amsterdam, door Auke voor de deur afgezet. Even slapen en om acht uur begon weer het gewone leven: mijn dochter naar school brengen.

Literatuur

Del Hoyo, J., Elliott, A. & Sargatal J. 1992. Handbook of the birds of the world, Vol. I, Lynx Edicions, Barcelona.

Diemerpark: de oude parel in een nieuw jasje

Merijn van Leeuwen

Sinds een jaar of drie heeft Amsterdam er een park bij. Of liever, na een flinke ingreep krijgt de Oude Diemerzeedijk weer de kans een beetje van zijn elan terug te winnen. Als beheerder van het nieuwe Diemerpark heb ik van dichtbij mee kunnen maken hoe de planten en dieren, na de jaren van werkzaamheden aan de gifsanering, langzaam weer uit hun schulp kropen en een grotendeels veranderd gebied opnieuw verkennen. Een oude parel in een nieuw jasje.

Vroeger De eerste berichten over het Diemerzeedijkgebied gaan terug tot de twaalfde eeuw. De dijk beschermde het achterland tegen de Zuiderzee. In de Gouden Eeuw stonden in het rietland De Batterij kanonnen ter bescherming van de Amsterdamse haven en voeren de galjoenen af en aan. Ondertussen ontstonden buitendijkse kwelders met kleine strandjes, waar mensen tot halverwege de twintigste eeuw even ontsnapt aan het leven in de grote stad.

Vanaf 1950 werd het gebied gebruikt als stortplaats. Eerst alleen huisafval, maar al snel werden ook grote hoeveelheden industrieel afval aangevoerd en ontstond een van de grootste afval- en gifbelten van ons land. Toen in 1980 het gebied onder een groeiend milieubewustzijn gesloten werd, kon de natuur zich bij afwezigheid van mensen en bedrijvigheid uitstekend ontwikkelen.

In 1997 werd besloten tot de aanleg van IJburg. Tegelijk werd duidelijk dat de nieuwe stadswijk niet vlak naast een grote vervuilinglocatie kon liggen. Het gebied moest dus gesaneerd worden. Grappig was dat het enige protest hiertegen kwam vanuit natuurbeschermers van het eerste uur.

Wat bleek: in al die jaren rust had zich, ondanks alle vervuiling, een natuurgebied ontwikkeld dat vol zat met Ringslangen, enorme dichtheden aan zangvogels en veel andere bijzondere soorten.

